Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Fermin Belamendia Arrillaga

Andoain, Gipuzkoa (1929)

Aurkibidea

Biografia

Andoaingo Kale Berrian jaio zen eta bera jaio zain egon omen ziren gurasoak baserrira bizitzera joateko. Erdoizta baserrira joan ziren bera jaio eta berehala. Zortzi anai-arreba izan ziren eta aita gerra bukatu eta segituan hil zitzaien. Aita zena, Buruntzako borralaririk onena zela esaten zuten. Bera, berriz, baserriko lanetan txikitatik ikasia eta anai-arreba txikiagoekin umezain ere denbora pasatzen zuena, arotza izan zen bere bizitza guztian. Gaztetan bertsotan aritzea gustatzen zitzaion eta bertsolari handiekin taberna batzuetan aritzea tokatu izan zitzaion.

Zintak

AND-078

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Ansa, Ainhoa
- **Data**: 2011-01-12
- **Iraupena**: 85 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider

AND-081

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Ansa, Ainhoa
- **Data**: 2011-01-18
- **Iraupena**: 103 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Soldaduak etxean izan zituzteneko janaria

- **Erref**: AND-078/003
- **Iraupena**: 0:03:16. **Hasi**: 00:03:46. **Bukatu**: 00:07:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Soldaduak izan zituzten etxean gerra garaian. Soldaduek janari pila bat ekarri zuten; eta, gero, dena udaletxera jaitsi behar izan zuten. Janaria ez zen falta izaten orduan. Behin, soldaduak baserriko txekorra eramaten saiatu ziren; baina buruzagiak itzuli egin zien.

2. Gerrako desorekak eta sorpresak

- **Erref**: AND-078/004
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:07:02. **Bukatu**: 00:08:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Nazionalek Santa Barbaran kanoia jarri zuten. Alderdi militarretik begiratuta, gorriak ahulak ziren, indar guztia nazionalek zeukaten. Hasieran, gerrak 15 egun iraungo zituela esan zuten; eta 3 urte iraun zituen.

3. Abionetari eraso egitearren, baserriko horman zuloak

- **Erref**: AND-078/005
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:08:53. **Bukatu**: 00:10:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra garaian, nazionalak egon ziren Andoaingo futbol-zelaian. Nazionalek, gorrien abionetari tiro egin nahian, Ferminen familiaren etxera bota zituzten tiro ugari. Fermin eta anaia etxe parean ari ziren jolasten, baina ez zitzaien ezer gertatu.

4. Gerrako borrokak eta abioneta gorri-gorria

- **Erref**: AND-078/007
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:12:23. **Bukatu**: 00:14:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerran ikusitako borrokak gogoan ditu; bera mutil koskorra izanda, ez zen konturatzen horren larritasunaz. Gerrako bandoen armen artean, desoreka handia zegoen. Gorrien abioneta gorri-gorria zen. Abionetari buruzko anekdotak kontatzen ditu.

5. Belkoainen hildako soldaduen hilobi galdua

- **Erref**: AND-078/008

- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:14:42. **Bukatu**: 00:16:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:
Nazionalek 15-20 egun eman zituzten Andoainen. Belkoainen, borrokan hil eta lurperatutako mutil batzuei buruzko kontuak aipatzen ditu. Gorpu haiek ez zituzten aurkitu.

6. Soldaduak etxean, eta senideak oilaskoak lumatzen

- **Erref**: AND-078/010
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:16:55. **Bukatu**: 00:19:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Soldadutzara joan aurretik, Ferminek lau hitz bakarrik zekizkien gaztelaniaz. Gerra garaian, bi bandoetako soldaduak izan zituzten etxean; eta soldadu haiekin beti euskaraz hitz egiten zuten. Soldaduak etxean zituztenean, oilaskoak lumatzen ematen zuten eguna Ferminek eta anaiak; oilasko haiek soldaduentzat izaten ziren.

7. Soldaduek kontserbako janaria ekartzen zuten

- **Erref**: AND-078/011
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:19:16. **Bukatu**: 00:20:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Gerra garaian, soldaduak izan zituzten etxean. Soldadu haiek janari asko ekartzen zuten etxera, baina gehiena kontserbakoa. Soldaduak etxean edukita, ez zuten dirurik irabazi.

8. Aita harrobiko langile preziatua

- **Erref**: AND-078/012
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:20:35. **Bukatu**: 00:22:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:
Aitak harrobian egiten zuen lan; oso langile preziatua zen han. Aitaren lanari buruz, tresnei eta lanaren ondorioei buruz hitz egiten du. Kare-haitza ateratzen zuten harrobitik.

9. Simaurra eta belazea

- **Erref**: AND-078/015
- **Iraupena**: 0:02:17. **Hasi**: 00:26:12. **Bukatu**: 00:28:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Garoa ona da lurrarentzat. Simaurra eta belazea lurrean nola eta noiz botatzen zuten azaltzen du.

10. Simaurrarekin lanean

- **Erref**: AND-078/016
- **Iraupena**: 0:02:45. **Hasi**: 00:28:29. **Bukatu**: 00:31:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Simaurra lantzeko tresnak eta teknikak aipatzen ditu.

11. Uztarriak erabiltzen zituzten

- **Erref**: AND-078/019
- **Iraupena**: 0:03:09. **Hasi**: 00:34:50. **Bukatu**: 00:37:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:
Behi parea nola prestatzen zuten azaltzen du. Uztarriak pagoarekin egiten zituzten. Uztarriak egiteko egurra lantzeko moduak.

12. Uztarria egiteko, pagoa

- **Erref**: AND-078/020
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:37:59. **Bukatu**: 00:39:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Lehen pago asko zegoen, eta egur noblea izaten zen hura. Uztarriak egiten zituzten pagoarekin, eta pagoa nola lantzen zuten azaltzen du.

13. Uztarriak egiteko egurra lantzen

- **Erref**: AND-078/021
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:39:45. **Bukatu**: 00:42:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:
Uztarriak egiteko egurra nola lantzen zuten azaltzen du: teknikak, tresnak...

14. Artoa eta babarruna landatzea

- **Erref**: AND-078/025
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:48:01. **Bukatu**: 00:50:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Artoa eta babarruna nola lantzen zituzten azaltzen du: prozesuak, tresnak...

15. Arbia eta artoa lantzen

- **Erref**: AND-078/026
- **Iraupena**: 0:02:03. **Hasi**: 00:50:28. **Bukatu**: 00:52:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Artoa jaiotzen zenean, nola lantzen zuten azaltzen du. Arbia arto artean ateratzen da.

16. Arbi-hazia eta artoa

- **Erref**: AND-078/027
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 00:52:31. **Bukatu**: 00:55:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Arbi-hazia nola lortzen zuten azaltzen du. Arbi-hazia bel-beltza eta txiki-txikia omen da. Arbia eta artoa lantzeko prozesuaz hitz egiten du.

17. Soroko bilketak

- **Erref**: AND-078/028
- **Iraupena**: 0:03:08. **Hasi**: 00:55:02. **Bukatu**: 00:58:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Soroko bilketak egiteko jakin beharrekoak aipatzen ditu.

18. Artoa eta arbia biltzeko prozesuak

- **Erref**: AND-078/029
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:58:10. **Bukatu**: 01:00:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Arbia neguan biltzen da. Artoa biltzeko prozesuaz hitz egiten du.

19. Arto-zuritzearen ostean, azalen erabilera

- **Erref**: AND-078/030
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 01:00:23. **Bukatu**: 01:01:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa

Laburpena:
Arto-zuritzeari buruz hitz egiten du: gauero egiten zuten, azala behiei ematen zien jateko, lastairak egiteko erabiltzen zuten... Lastairak nola egiten zituzten azaltzen du.

20. Errotara gauez eta beldurrez

- **Erref**: AND-078/033
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 01:03:09. **Bukatu**: 01:05:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Gerra ostean, irinaren bila joatea lan zaila zen, errotak itxita egoten baitziren. Errotara gauez joan behar izaten zuten, eta gogoan du bidaia hura egin zuen lehenengo aldia.

21. Lakaria zer zen

- **Erref**: AND-078/035
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 01:07:00. **Bukatu**: 01:08:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:
Lakaria zer zen azaltzen du.

22. "Alberro, ¡apunta!"

- **Erref**: AND-078/036
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 01:08:00. **Bukatu**: 01:09:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Hernaniko gizon bati sagardotegira joatean gertatutako anekdota kontatzen du: denak gonbidatzea gustatzen zitzaion, baina ez zuen inoiz ordaintzen.

23. Kontrabandoa eta pikarokeria

- **Erref**: AND-078/038
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 01:12:21. **Bukatu**: 01:14:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Gerra ostean, olioaren kontrabandoa zegoen; oso garesti saltzen zen. Kontrabandistek izandako jukutria kontatzen du.

24. `Amerikako bizitza´ bertso sorta (I)

- **Erref**: AND-078/041
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 01:17:17. **Bukatu**: 01:20:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Txirritaren `Amerikako bizitza´ bertso sortako bertso batzuk abesten ditu.

Transkripzioa
Europatik askok egin du
Amerikara bisita.
Etxe onian jaioagatik
Danak han ezin bizi ta.
Lana eginez aberastuak
dabiltza ondo jantzita.
Gaur elituzke ezagutuko
bere amak ikusita.

Ameriketan asko dabiltza
ni kalkulatzen dedanez.
Nahiko okela janagatikan
edari gutxi edanez.
Gure sagardo maitagarriak
aparte daude esanez,
nahiago nuke han ba neoke
nahiz diru asko izan ez.

Amerikatik baldin baletor
mutil bat ona eta fina.
Bere lanaren izardi latzez
diru pixka bat egina.
Parientiak bisitatzeko
ardagarren atsegina.
Ailegatzian ez du faltako
ondo zeinek hitz egina.

Len esan dedan indianoa
ailegatu da etxera.
Ama gaixoa laster altxa zan
hari lepotik heltzera.
Esanez nere seme maitea
sano ta ondo al zera?
Kristau bizia nekez zenikan
nonbaitetik azaltzen da.

Semeak:
Bai amatxo, aguantatu dit
osasuna eta biziak.
Nerekin hara joan ziranak
ez daude hola guziak.
Lagun estimatu aski baditut
hola lurpian utziak.
Nik suertean ibilia naiz
Jainkoari graziak.

Mandaburuko indianoa

etorri omen den neska.
Lehengoan nigatik ibilia dek
soltero nagon galdezka.
Laster hemen den pretenditzera
ai zer demontreko festa.
Ai zer trajea egingo nuken
haren diruak baneuzka.

25. `Amerikako bizitza´ bertso sorta (II)

- **Erref**: AND-078/043
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 01:20:22. **Bukatu**: 01:21:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:
Txirritaren `Amerikako bizitza´ bertso sortako bertso bat.

Transkripzioa
Gure izeba Pantxika Antonik
hola esan du lengoan,
Mandaburuko indianoa
nola topo egin duan.
Parreguria itzuli zion
zerbait bazeukan goguan
Buru zuritzen hasia baino
Ai zer mutila dagoan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-13

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com